

„Banalitatea răului”

**Cum marmosetul Mitz a salvat viețile lui Virginia și Leonard Woolf
de naziști?**

de Maria Popova

Tradus și redactat: Victoria Sara Dazin

Teroarea, tandrețea și paradoxurile naturii umane: cum un marmoset a salvat viețile lui Leonard și Virginia Woolf de naziști?

Cel mai deranjant lucru despre oamenii capabili de acte monstruoase este că și ei se bucură de artă, și ei citesc copiilor lor, și ei pot fi mișcați până la lacrimi de muzică.

Poetul disident Joseph Brodsky a surprins acest lucru în timp ce contempla cel mai mare antidot împotriva răului, observând că "indiferent cât de rău este dușmanul tău, lucrul crucial este că el este om". Autorul *Micului Prinț*, Antoine de Saint-Exupéry, a experimentat-o direct când un zâmbet și o țigară schimbate cu un inamic i-au salvat viața în timp ce era captiv ca prizonier de război.

În primăvara anului 1935, călătorind prin Europa infestată de naziști, Virginia Woolf și soțul ei evreu Leonard s-au confruntat cu acest paradox obsedant al naturii umane – o experiență atât sinistă, cât și ciudat de plină de speranță.

După o săptămână în care savurat Rembrandts și Vermeer și vremea frumoasă în Olanda, familia Woolf a ajuns la granița cu Germania. În fața lor treceau camioane cu zvastici. S-au oprit. Leonard a dispărut în vamă. Virginia a rămas în mașină, încercând să-l citească pe D.H. Lawrence în timp ce tremura de minutele care treceau - dura mult mai mult decât la granița olandeză. Ea scrie în jurnalul ei:

Leonard și Virginia Woolf

“Stând la soare în fața văzii germane, o mașină cu svastica pe geamul din spate tocmai a trecut prin barieră în Germania. Leonard este în vamă. Ar trebui să intru și să văd ce se întâmplă? O dimineață fină și uscată cu vânt. Vama olandeză a durat 10 secunde. Acest lucru a durat deja 10 minute. Ferestrele sunt barate.”

Chiar atunci, în timp ce Virginia privea un băiețel deschizându-și geanta la barieră cu salutul Heil Hitler, ofițerul german - un "om sumbru" - a ieșit și a izbucnit într-un râs vesel când l-a văzut pe Mitz - marmosetul, animalul de companie, pe care familia Woolf îl luase cu ei dintr-un capriciu, acum cocoțat pe umărul lui Leonard.

Naziștul, încă râzând, i-a lăsat să treacă.

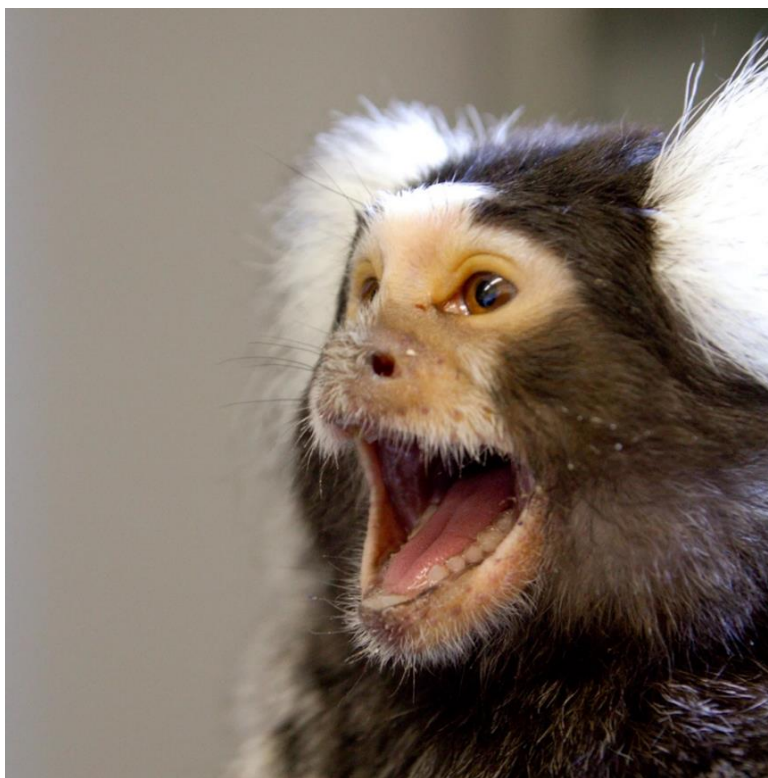
Virginia a devenit amețită de ușurare, apoi imediat îngrozită de înfricoșătoarea incongruență a răului și a încântării: “Devenim obsceni – încântați atunci când ofițerul îi zâmbește lui Mitzi – prima barieră în spatele nostru.”

Soții Woolf au continuat prin Germania. În Köln, au fost uimiți de maiestuoasa catedrală gotică. În Bonn, au făcut un pelerinaj la casa copilăriei lui Beethoven. Dar când au încercat să treacă Rinul, s-au trezit prinși într-o procesiune nazistă de-a lungul unei străzi mărginite de ofițeri naziști înarmați și împodobiți cu pancarte pe care scria EVREUL ESTE DUȘMANUL NOSTRU. Peste tot în jurul lor, școlari în uniformă, sute dintre ei, cântau și fluturau steaguri roșii cu svastica.

În timp ce mașina se târa prin mulțimea frenetică, Mitz a devenit din nou biletul lor spre siguranță.

În cartea ei “*Mitz: The Marmoset of Bloomsbury*”, Sigrid Nunez pictează o scenă vie:

“A venit un bărbat în uniformă neagră, cu fața foarte roșie. Și-a ridicat mâinile, și-a scuturat pumnii, a ridicat un genunchi și apoi pe celălalt și a bătut din picioare. El însuși era o zvastica, toate unghiurile, răsucite, negru și roșu. S-a urcat pe masina. Leonard căuta scrisoarea din buzunar. Mitz, entuziasmat de zgomot și steaguri și acum acest tip amuzant, a sărit pe volan și a țipat. Bărbatul s-a oprit în loc. Surpriza, apoi nedumerirea, apoi tandrețea i se arăta în față. „Ah - oh - ah!”, a bătut din palme ca un copil. „Das liebe kleine Ding!” (“Un mititel așa de draguț”.)

Marmoseții sunt animale sociabile care însă necesită să vă petreceți mult timp cu ei și să le oferiți destulă atenție!

Marmosetul ca animal de companie necesită o permisiune legală. (Nota redactorului) Era ca și cum familia Woolf dispăruse, soldatul de avea ochi doar pentru Mitz. S-a aplecat în mașină, iar Leonard a inhalat un amestec de bere, ceapă, piele, pomada și sudoare. Bărbatul l-a arătat cu degetul pe Mitz, iar Virginia a închis ochii și a trimis o rugăciune ca Mitz să nu-l muște. Totuși l-a mușcat, dar asta părea doar să-i sporească încântarea. El a bolborosit, oferindu-i degetele lui Mitz, unul câte unul. "Și cum se numeste dulcea creatură?" Când a auzit, a râs și a repetat-o de mai multe ori, plesnindu-și coapsa. I-a plăcut - i-a plăcut! În cele din urmă, s-a dat înapoi și-a strâns călcâiele și și-a ridicat brațul. "Heil Hitler!"

Au fost lăsați să treacă. Pe măsură ce au continuat, scena s-a repetat din nou și din nou de-a lungul drumurilor germane. Leonard însuși a povestit în autobiografia sa:

"Când l-au văzut pe Mitz, mulțimea a țipat de încântare. Kilometru după kilometru am condus între două rânduri de germani care tot drumul au strigat "Heil Hitler! Heil Hitler!" către Mitz și i-au dat lui (și în al doilea rând Virginiei și mie) salutul lui Hitler cu brațul întins."

Asupra paradoxurilor naturii umane, el adugă ironic:

"Pentru cel mai antisemit soldat de asalt era evident că nimeni care avea pe umăr un asemenea „lucru mic și drag” nu putea fi evreu."

Curând, Virginia îi scria unui prieten: "V-am spus cum marmosetul ne-a salvat de Hitler?"

Marmoset by George Edwards, 1758.

Din toate acestea reiese o dovadă înfiorătoare a cât de arbitrare sunt lucrurile care umanizează sau dezumanizează o persoană și cât de banale – dovezi rafinate pentru ceea ce Hannah Arendt a numit atât de memorabil "banalitatea răului".

Apare și recunoașterea faptului că, pentru toate slăbiciunile noastre, toată vulnerabilitatea noastră la manipularea ideologică, toată capacitatea noastră de cruzime, tandrețea este cea după care tânjim cel mai mult, tandrețea care este natura noastră cea mai profundă.”

“Provocarea este cum să trăim știind că ceea ce ne conduce într-un fel sau altul, spre teroare sau tandrețe, poate fi cea mai slabă și mai aleatorie undă în suprafața conștiinței - doar un "val în minte", pentru a cita propria frază a Virginiei Woolf.

<https://www.themarginalian.org/2023/08/16/virginia-woolf-mitz/>

Sursa

„Banalitatea răului”. Cum marmosetul Mitz a salvat viețile lui Leonard și Virginia Woolf de naziști. de Maria Popova, [The marginalian.org](https://www.themarginalian.org)

Descriere: *Cum să trăim cu știința că ceea ce ne conduce către teroare sau tandrețe, poate fi cea mai slabă și mai întâmplătoare ondulație de la suprafața conștiinței. Tradus și redactat de Victoria Sara Dazin.*